

1²⁰⁰⁶ BERTRAM

België - Belgique

P.B.

9000 Gent 1

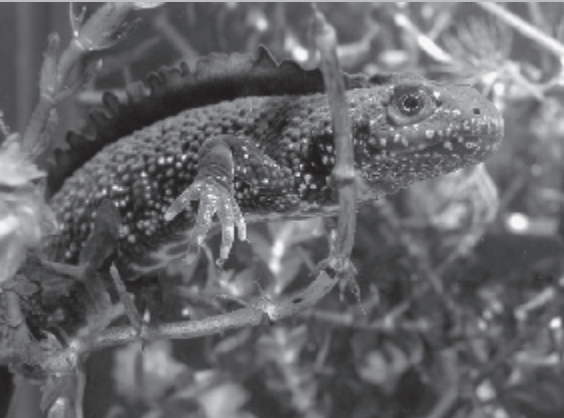
BC 5688

Tijdschrift van de Natuurstudiewerkgroep van de JNM

Bever (© Lars Soerink)

Kamsalamander (© JC Chou)

Velduil (© Rollin Verlinde)

Afgiftekantoor: 9000 Gent 1
V.U.: Jan Claes
Kortrijksepoortstraat 192, 9000 Gent
Verschijnt driemaandelijks
jaargang 4 nummer 1

Je adres verkeerd? Laat het weten op bertram@jnm.be

Colofon

Bertram is het tijdschrift van de natuurstudie-werkgroep (NWG) van de JNM. Dit is dan ook het tijdschrift voor de natuurstudiejeugd in Vlaanderen. Bertram is een populair-wetenschappelijk tijdschrift, dat vier keer per jaar verschijnt.

Natuurstudiewerkgroep van de JNM
Koepel van de natuurhistorische werkgroepen:
- ARWG, Amfibieën en Reptielenwerkgroep
- KWG, Kustwerkgroep
- PWG, Plantenwerkgroep
- VBWG, Viezebeestjeswerkgroep
- VWG, Vogelwerkgroep
- ZWG, Zoogdierwerkgroep

Redactie Bertram
Alles mag doorgemailed worden naar bertram@jnm.be
Opsturen kan naar Bertram, Kortrijksepoortstraat 192, 9000 Gent.

Abonneren op Bertram
JNM-leden kunnen zich abonneren op Bertram door storting van 5 EURO op de rekening van de JNM: 001-2280592-04 met vermelding van je naam en/of stamnummer en "lid worden van de NWG".
Niet-JNM-leden die ouder zijn dan 25 jaar kunnen zich ook op de Bertram abonneren door 7,5 EURO te storten op de rekening van de NWG: 979-0731270-89 met vermelding van je naam en "abonneren op Bertram". Daarnaast stuur je ook een mailtje naar ans@jnm.be met je naam, adres en geboortedatum.
Activiteiten en vergaderingen zijn enkel voor leden van 12-25 jaar.

JNM
JNM is een jeugdvereniging voor en door jongeren van 8 t.e.m. 25 jaar die bezig zijn met de natuur en het milieu in al haar aspecten. De doelstellingen zijn het kennismaken met alles wat leeft en bloeit, alsook het werken aan een natuur- en mensvriendelijke omgeving. Dit gebeurt d.m.v. talrijke afdelingen, werkgroepen, excursies, kampen, voordrachten, studies, acties, tijdschriften, infocentrum...
Meer info en 'hoe lid worden' op www.jnm.be

Bondssecretariaat
Het nationaal secretariaat is gevestigd in de Kortrijksepoortstraat 192, 9000 Gent, tel: 09.223.47.81, fax: 09.223.28.05 of e-mail: info@jnm.be. Het is elke werkdag open van 9.00u tot 17u. Hier helpen ze je graag verder met alle info, ook voor tijdschriften en voor het kopen van natuurstudiewerken is dit de plaats waar u moet zijn.

De redactie bedankt

voor hun artikels, opmerkingen, nalezen en andere hulp: Gert Arijs, Mathias De Backer, Klaas Debusschere, Brecht De Meulenaer, Bina Joris, Tim Stuyve, Martine Van Audenhove, Jeroen Van den Borre, Michiel Vandegehuchte, Nele Verstraete, Bert Willaert
voor hun prachtige foto's: Mathias De Backer, Olivier Heerwegh, Jeroen Mentens, Gilles San Martin, Stefanie Schelfout, Martine Van Audenhove, Nicolas Van Rossem, Bert Willaert
en al wie ik nog vergeten ben.

Druk

Druk in de weer, Forelstraat 35, 9000 Gent
Tel. 09/224.29.14. Fax 09/225.67.89.
info@drukindeweer.be
www.drukindeweer.be
gedrukt op chloorvrij gebleekt postconsumer kringlooppapier.

Inhoudstafel

Colofon	2
Voorwoord	3
Woordje van de redactie	4
Bevers in Vlaanderen	5
SOS Invasions	10
Kamsalamanders	11
Een tof gebiedje...	15
Oplossing Mystery Competition 11	16
Mystery Competition 12	17
Zeelandtocht	18
Meeuwen	20
Kort Kort Kort	22
VBWG Dag van het lieveheersbeestje	24
NWG het Groot schietveld	24
VBWG Spinnen	25
NWG WEEK	26
ARWG-PWG-weekend	26
NWG WEEK	27
KWG-VWG-weekend	27
PWG - Mossen	28
ARWG - Polderweekend	28
Verslagen NWG-vergaderingen	29
Structuur van de NWG (2005)	32
Volgende Bertram	32

Met de steun van de Vlaamse Gemeenschap.

Voorwoord

Beste JNM'er,

Je hebt hier de eerste Bertram van een nieuwe jaargang in je handen. Vandaar dat Brecht's woordje hier vervangen is door een schrijfsel vanmijnentwege...

Een oude man vertelde me onlangs de parabel van Bert:

Het is een zonnige ochtend zo ergens halverwege maart. Bert vat zijn dagelijkse wandeling schoolwaarts aan. Hoewel het best wel een mooi weertje is met een zacht briesje, heeft hij er vandaag minder dan ooit zin in. De koffiefiltertjes die op bleken te zijn, z'n linker kleine teen die hij lelijk bezeerd had aan de tafelpoot, het brood dat een beetje oudbakken was...Nee, het zat hem duidelijk niet mee die morgen. Met de kop een beetje vooroverhangend slentert Bert door het Citadelpark. Je zou bijna medelijden krijgen...

Plots kijkt hij echter op. Tussen al het stadsgeruis door herkent hij duidelijk het sympathieke zangetje van een Tjiftjaf. De eerste Tjiftjaf...! Een brede glimlach verschijnt op zijn gezicht. Enkele seconden staat hij roerloos te smilen, slaakt een luide vreugdekreet en zet het op een lopen, nagekeken door enkele verbaasde oudjes met een hondje.

Bert gaat vandaag niet naar de les, nee. Hij rept zich terug naar z'n kot voor z'n verrekijker en enkele veldgidsen en zou zich vandaag wel met andere dingen amuseren...

Ontwaak net als Bert uit je winterslaap!

Tijd om het stof van je flora te blazen, een stok te zoeken voor je vlindernetje, je zoekkaarten en tabelletjes glad te strijken... Trek de natuur in en laat je overspoelen door de lente!

Met de NWG doen we immers hetzelfde! Naast gewone excursies zijn er ook enkele weekendjes. Tijdens de paasvakantie kan je met PWG en ARWG kennismaken met de Voerstreek. VWG en KWG zorgen voor een weekendje in de Panne. Samen goed voor een hele NWG-week dus! Iedereen welkom!

Verder wens ik iedereen natuurlijk ook veel leesplezier met deze Bertram.

Gegroet,

Tomas
ANS 2006
ans@jnm.be

Tomas Willems (© Tomas Willems)

Woordje van de redactie

De fervente Bertramlezer weet natuurlijk hoe dit boekje in elkaar zit. Maar in een nieuw jaar verwelkomen wij ook heel wat nieuwe lezers. (Wees welkom!) Speciaal voor de nieuwe lezers, maar natuurlijk ook voor de 'oude' lezers wil ik hier nog eens uitleggen hoe het allemaal werkt.

Structuur van de Bertram

Om je favoriete items snel terug te vinden kan je best de structuur van de Bertram kennen. De verschillende artikels komen namelijk steeds in een logische volgorde. We beginnen altijd met een **voorwoord** van onze voorzitter. Daarna volgen een reeks **artikels** van de werkgroepen. In het midden van de Bertram vind je onze wedstrijd, de **Mystery Competition**. Met deze wedstrijd kan je iedere keer een waardebon van 10 euro voor het infocentrum van de JNM winnen. Na de Mystery Competition volgen nog wat **artikels**. De ietwat zwaardere artikels komen steeds achteraan. Na de artikels is er plaats voor **aankondigingen** en de **verslagen** van de vergaderingen. We sluiten af met een overzicht van de **structuur** van de NWG en de **deadline** voor de volgende Bertram.

Deadline

Als redacteur doe ik mijn uiterste best om de Bertram zo snel mogelijk in elkaar te steken. Daarom is het belangrijk dat de deadlines zo goed mogelijk gerespecteerd worden. Maar bij de Bertram hanteren we het principe 'liever kwaliteit dan op tijd'. Dat wil zeggen dat de Bertram, ondanks onze inspanningen, soms te laat uitkomt. Wij zijn ons daarvan bewust en doen iedere keer weer inspanningen om dit tegen te gaan.

Onderlijnde woorden

In de Bertram staan bepaalde plant- of diersoorten onderlijnd. Waarom worden die woorden eigenlijk onderlijnd? Wel dat is

doodeenvoudig omdat er bij het artikel een foto van de onderlijnde plant- of diersoort zit.

Door wie, voor wie

De Bertram wordt uitgegeven door de NWG, de natuurstudiewerkgroep van de JNM. Toch mag iedereen artikels schrijven: NWG-lid of geen NWG-lid en JNM-lid of geen JNM-lid. Als je een artikel wil schrijven, kijk dan eens op de achterflap van de Bertram. Hier vind je alle nodige informatie voor auteurs. Als je je wil opgeven als fotograaf, stuur dan een mailtje naar bertram@jnm.be en ik contacteer je vier maal per jaar voor foto's bij artikels van de Bertram.

Sinds kort is de Bertram er voor iedereen. NWG-leden (je kan maar lid worden van de NWG als je lid bent van de JNM) ontvangen automatisch alle Bertrams. Maar ook mensen van boven 25 jaar, voor wie het duur is om JNM lid te worden, kunnen een abonnement nemen op de Bertram. Meer hierover vind je in de colofon of op p23 in deze Bertram.

E-maillijsten

Om op de hoogte te blijven van de werking van de subwerkgroepen kan je je abonneren op volgende e-maillijsten:

- arwg@lists.jnm.be (amfibieën en reptielen)
- kwg@lists.jnm.be (kust)
- pwg@lists.jnm.be (planten)
- vbwg@lists.jnm.be (vieze beestjes)
- vwg@lists.jnm.be (vogels)
- zwg@lists.jnm.be (zoogdieren)
- nwg@lists.jnm.be (de nwg zelf)

Abonneren doe je door een leeg mailtje te sturen naar Xwg-subscribe@lists.jnm.be, waar je de X vervangt door de eerste (twee) letter(s) van de lijst.

Jan Claes
bertram@jnm.be
Bertram-redactie 2006

Bevers in Vlaanderen

Huidige toestand van de bever in Vlaanderen

In Bertram 3 van 2003 verscheen er reeds een artikel over bevers in Vlaanderen, waarbij dieper werd ingegaan op de historiek en op het herintroductieproject dat in april 2003 in de Dijlevallei ten zuiden van Leuven werd uitgevoerd. Verder kwamen de verspreiding en de ontwikkelingen in de rest van Vlaanderen aan bod.

We zijn nu een kleine drie jaar verder en ondertussen heeft de beverpopulatie niet stilgezeten. In dit artikel gaan we hier verder op in.

Ontwikkelingen in de provincie Brabant

Zoals in Bertram 3 van 2003 te lezen was, gebeurde er op 11 april 2003 een herintroductie waarbij een twintigtal bevers werden losgelaten in de Dijlevallei ten zuiden van Leuven. Enkele dieren verlieten de uitzetlocatie en kwamen ten noorden van Leuven terecht.

Naar aanleiding van de aanwezigheid van de bevers in de Dijlevallei publiceerde de Afdeling Natuur een mooie, educatieve beverfolder die verspreid werd over het grote publiek. Er werden ook informatieavonden georganiseerd en er verschenen enkele artikels in lokale tijdschriften om de bever wat meer bekendheid te geven bij de lokale bevolking.

Er werd een monitoringswerkgroep opgericht die enkele keren per jaar de bevers monitoren volgens een vaste methode. Dit gebeurt door het in kaart brengen van territoriumgrenzen en sporen, alsook door de verzameling van gegevens, dit zowel door te voet als per kano

de trajecten te onderzoeken.

Tijdens de zomer wordt er getracht om de aanwezigheid van jongen op te tekenen, door middel van observaties. Hiervoor worden op enkele vaste waarnemingsavonden in juli en augustus de bevermonitors verdeeld over het gebied, om zo gelijktijdig waarnemingen te kunnen verrichten.

In 2004 werden tijdens de simultaantellingen van augustus negen jongen geregistreerd. Er werd ook een drieling vastgesteld. Van de twintig in 2003 uitgezette bevers koppelden zich twaalf bevers (zes koppels) na het eerste jaar in de Dijlevallei. Deze kwamen allen tot voortplanting. Dit mag een groot succes genoemd worden. Eén bevervrouwtje werd spijtig genoeg dood gevonden op dinsdag 25 mei 2004 op de Laan ter hoogte van Tombeek. Diepe wonden in de halsstreek

Bever (© Lars Soerink)

deden vermoeden dat de bever in gevecht kwam met een hond. De wonde infecteerde, het dier verzwakte en overleed uiteindelijk. Autopsie wees uit dat dit vrouwtje helaas al jongen geworpen had, maar recent niet meer gezoogd had (door haar infectie en slechte conditie), waardoor de jongen vrijwel zeker zijn omgekomen.

Het aantal beverjongen van 2004 werd niet geëvenaard in augustus 2005. Toen werden ook beduidend minder verse sporen opgetekend en werden minder jongen waargenomen. Maar vermoedelijk heeft dit te maken met slechtere waarnemingso mstandigheden en een minder intensieve monitoring. Op het moment van observatie had het veel geregend en stond het waterpeil hoog waardoor sporen uitgewist werden. Er zijn verder geen aanwijzingen dat de bevers er in 2005 op achteruitgingen. Op de meeste waterplassen die naast de Dijle liggen werden er ondertussen al bevers aangetroffen. Verder zijn er in 2005 ook verschillende nieuwe beverburchten aangetroffen en veel knaagsporen.

Op 2 februari 2005 werd er naast de Dijle te Veewijde (Sint Agatha-Rode) een dode mannelijke bever gevonden. Het dier had de pech om met zijn rechterachterpoot geklemd te geraken onder de basis van een omgeknaagde boom. Krabsporen op de vindplaats wezen erop dat het dier nog tevergeefse pogingen gedaan heeft om los te geraken.

Op 31 maart 2005 werd er in de Dijle in de buurt van de Doode Beemde een dood volwassen bevervrouwtje gevonden. De doodsoorzaak is onbekend.

De bever die zich in 2003 in de bovenloop van de Winge heeft gevestigd te Holsbeek heeft zijn territorium wat verplaatst en heeft nu drie dammetjes gebouwd op de

Molenbeek in de omgeving van het kasteel van Horst. Dit is voorlopig de enige bever die zich in de provincie Brabant vestigde buiten de Dijlevallei. Verder waren er wel nog waarnemingen te Rotselaar en Werchter, maar geen vestigingen.

Er werden ook beverdammen gebouwd op het Grootbroek te Sint-Agatha-Rode en in Pécrot.

Conclusie: de beverpopulatie in de Dijlevallei is voldoende reproductief om er een levensvatbare populatie uit te bouwen. Er is momenteel al een gezonde levensvatbare populatie aanwezig, die jaarlijks uitbreidt. Hierbij kunnen nieuwe jongen de Dijlevallei verlaten en zo zorgen voor de langzame uitbreiding naar andere streken in Vlaanderen.

Ontwikkelingen in de provincie Antwerpen

Sinds 2005 zijn er een aantal verrassende bevondsten gedaan in de provincie Antwerpen.

Op 12 april 2005 dook een bever op in Mechelen en hield er zich enkele dagen op onder de brug van de Dijle ter hoogte van de Mac Donalds. Deze bever, die de Dijlevallei ten zuiden van Leuven verliet, passeerde dus zowel Leuven als Mechelen centrum. De kans is groot dat hij is verder gezwommen richting de Rupel, die een twaalf kilometer verder in de Schelde uitmondt. Dit bewijst dus dat een natuurlijke uitbreiding naar de Schelde perfect mogelijk is, en dat de aanwezige barrières toch geen migratieproblemen vormen voor de bevers, wat niet wil zeggen dat het niet beter is om deze knelpunten weg te werken.

Op 26 april 2005 werd er een dode bever gevonden in de buurt van de gemeente Postel,

gelegen in het Noorden van de provincie Antwerpen. De bever werd gevonden naast een smalle asfaltweg in een naaldbos vlakbij de grens met de Nederlandse gemeente Reusel (op een 300 meter van de E34). Vreemd is dat hij om 12.30 uur er nog niet lag. De vinder meldde mij dat het dier nog warm was toen hij het vond en het dus pas in de namiddag werd doodgereden. Vreemd was ook dat het dichtstbijzijnde water zich op meer dan 2,5 km bevond, dit is het kanaal Dessel-Schoten.

Bever (© Rollin Verlinde)

De bever werd geautopseerd (het was een waarschijnlijk subadult mannetje) en via onderzoek van de anaalklieren bepaalde men dat het niet om de Canadese bever zou gaan, maar wel om de Europese bever. De schedel die 100 % zekerheid biedt betreffende onderscheid van Europese en Canadese bever werd nog steeds niet onderzocht. Canadese bever had een mogelijkheid geweest, omdat die regelmatig in dierenparkjes wordt gehouden (over de grens in Nederland) en er niet ver van daar een park aanwezig is dat de Canadese bever heeft, doch hier zouden er geen dieren ontbreken. Een Canadese bever behoorde zeker tot de mogelijkheden, aangezien deze overdag actief is en ook veel over land migreert, wat deze vreemde vondst had kunnen verklaren.

Indien we ervan uitgaan dat het een Europese bever betreft die hier op natuurlijke wijze is terechtgekomen, dan moet hij een enorme afstand hebben afgelegd.

De meest logische route is dan via de Maas.

Dit kan op 2 manieren. Ofwel kwam hij via de Maas en de Zuid-Willemsvaart in het kanaal Bocholt-Herentals terecht en zo in het Kanaal Dessel-Schoten. Een andere mogelijkheid is dat hij via de Maas en de Zuid-Willemsvaart in het Albertkanaal terechtkwam en van daaruit in het kanaal Dessel-Schoten.

We zullen het wellicht nooit weten, het is alleszins een spectaculaire afstand dat dit dier heeft moeten overbruggen indien hij afkomstig is van de Maas.

Op 3 augustus 2005 werd er een bever opgemerkt in de kanaalkom te Tessenderlo, een zijarm van het Albertkanaal. Door het ontbreken van uittredeplaatsen voor reewild en de aanwezigheid van bijna uitsluitend steile betonnen wanden, geraakte de bever uitgeput. Een groot deel van het Albertkanaal bestaat uit steile wanden met weinig of geen wilduittredeplaatsen, zodat het dier waarschijnlijk al dagenlang aan het rondzwemmen was. Door het ontbreken van oevervegetatie was er ook geen voedsel om op krachten te komen waardoor de bever uiteindelijk verzwakte. Hij werd diezelfde dag gevangen door medewerkers van het Vogel- en Zoogdierenopvangcentrum in Heusden-Zolder. Na vangst werd hij twee dagen in het opvangcentrum gehouden om op krachten te komen. Het betrof een jaarling die geboren werd in het voorjaar van 2004. Op vrijdag 5 augustus werd hij door medewerkers van afdeling Natuur vrijgelaten in de Dijlevallei, meer bepaald in de buurt van Terlanen op de oevers van de Laan. Dit dier kan zowel van de Maaspopulatie komen, als van de Dijlevallei. Als hij van de Dijlevallei komt, zou hij via de Demer (waar al een tijdlang een bever zat) in het Albertkanaal kunnen terecht komen ter hoogte van Hasselt.

Sinds 23 september 2005 werden er knaagsporen van bevers gevonden in de Schijnvallei op de rivier de Schijn in de buurt van Wijnegem. Waarschijnlijk betreft het

slechts één individu, die zich nu al een vijftal maanden gevestigd heeft op een schijnbaar vaste locatie. Vermoedens zijn dat het dier volledig van de Maas naar hier gemigreerd is en dan via het Albertkanaal in de Schijn is terechtgekomen.

Een andere mogelijkheid is dat het om de bever gaat die op 12 april 2005 in Mechelen gesignaleerd werd en hoogstwaarschijnlijk in de Rupel of Schelde is terechtgekomen. De afstand die hij dan moest afleggen is veel korter, maar dan moest hij door de dokken van de haven van Antwerpen gezwommen zijn en ook een groot stuk ondergronds. Dit lijkt veel minder waarschijnlijk dan via het Albertkanaal.

Ontwikkelingen in de provincie Limburg

In oktober 2003 gebeurde een herintroductie van een familie bevers in het Nederlandse Thorn, tegen de grens met het Vlaamse Kessenich (Kinrooi). Enkele bevers verlieten al snel de uitzetlocatie en staken de grens over. Ze vestigden zich in de Abeekvallei.

Momenteel zijn er twee families gevestigd in de Abeekvallei, meer bepaald in de buurt van de Zig en van het natuurgebied Stamprooierbroek-Mariahof. Sinds 2004 is er voortplanting geconstateerd en werden er beverjongen geboren.

Slecht nieuws bereikte ons omstreeks 19 januari 2006. Een bever werd in het Stamprooierbroek (in de buurt van de splitsing van de Abeek met de Lossing) dood gevonden door natuurliefhebbers. Het dier was reeds enkele dagen dood en zat geklemd met de hals in een grote klem. Het ging om een grote Conibearklem, van een groter type dat door de rattenvangers van Afdeling Water gebruikt wordt ter bestrijding van de beverrat. Het vermoeden is er dat de klem werd geplaatst door iemand die effectief de bedoeling had om de bever te doden. Het ging om een subadulte bever. Gelukkig was het

geen adulte bever van het reproducerende ouderpaar.

Sinds juni 2003 werden er bevers aangetroffen op de Jeker. Bij een inventarisatie per kano werden twee bevers waargenomen, die beiden uit een oeverhol sprongen en voor de kano het water indoken. Aangezien het om twee bevers ging, zijn er vermoedens dat het om een paartje gaat. Hier werden ook vele verse wissels, enkele slaaplegers en sporen gevonden. Het was op de Jeker ter hoogte van Zichen-Zussen-Bolder, maar dan net op Waals grondgebied. De bevers vestigden zich hier voor langere tijd, maar zijn daar momenteel niet meer aanwezig.

Op 6 november 2003 werden er beversporen gevonden op de Jeker bij het kasteel van Neercanne. Het gaat hier waarschijnlijk om een nieuwe bever die via Maastricht de Jeker is opgezwommen.

Sinds 27 juni 2005 werd de bever waargenomen in het natuurgebied 'De Kevie' te Tongeren. Waarschijnlijk gaat het slechts om één exemplaar. Hij verplaatste zijn territorium voor enkele maanden naar de rand van het centrum van Tongeren, tegen een woonwijk. Hier was hij bijna elke avond present en liet zich regelmatig zien aan voorbijgangers. Sinds januari 2006 zit hij terug op de Kevie. Daar heeft hij recent een dertigtal kleine eikjes omgeknaagd en zijn er verschillende wissels zichtbaar.

Op de Berwijn in de Voerstreek zijn nog steeds enkele bevers aanwezig, ze zijn zeer actief stroomopwaarts van Moelingen. Ze knotten er, een beetje te intensief, de lokale knotwilgen. Deze bevers maakten er in augustus 2003 een dam, gedeeltelijk gemaakt uit maisstengels.

In Lanaken vestigden zich vanaf het najaar van 2003 enkele bevers in het natuurpark 'Hochterbampd', gelegen tussen de Maas en de Zuid-Willemsvaart. De bevers zijn hier heel actief en maakten er enkele burchten. Ze

velden er ook al enkele zeer dikke wilgen.

Op de surfplas van Boorseem werden vanaf begin 2004 ook beversporen aangetroffen. Mogelijk is dit dier niet meer aanwezig.

Tussen het Vlaamse Eisden en de gemeente Lanklaar vestigden twee bevers zich op een waterplas ten oosten van de Zuid-willemsvaart. Vermoedelijk betreft het een paartje. Ze maakten er een mooie grote burcht en verblijven daar sinds oktober 2004.

In de grensstreek Vlaanderen/Wallonie/Nederland (Maastricht) vestigden zich enkele bevers in Lanaye, waar ze enkele burchten bouwden. Hiervan is zeker één exemplaar al sinds april 2003 aanwezig.

Op 18 januari 2005 werd er te Schulen (Herke-stad) een bever doodgereden. Dit was het dier dat sinds december 2003 aanwezig was in de buurt van Lummen en zich later ophield op de Demer te Diest en nadien op het Schulensmeer. Toen hij nadien in het

natuurhulpcentrum van Opglabbeek onder een scanner werd gelegd, bleek dat hij twee kogeltjes loodhagel in zijn schedel had. Het dier was dus ooit beschoten geweest, maar is niet tengevolge hiervan overleden. Wel waren er enkele maanden voordien klachten binnengekomen bij afdeling Natuur van een fruitkweker aan de oevers van de Demer, waar deze bever zich toen ophield,...

Dit overzicht maakt duidelijk dat de Limburgse populatie zich sterk uitbreidt en er een gezonde populatie bevers aan het vestigen is, (die nog steeds in ontwikkeling is). Momenteel zal de Limburgse populatie toch al uit ruim twintig bevers bestaan.

Jorn Van Den Bogaert
jornvdb@hotmail.com
netwerkbever@hotmail.com

Beverdam © Yves Adams

SOS Invasions

Iedereen heeft al wel eens gehoord over invasieve soorten, ook wel exoten genoemd: organismen die hier eigenlijk niet thuishoren en voor heel wat problemen kunnen zorgen. "SOS Invasions!" is een initiatief van het Belgisch Forum over Invasieve Soorten.

Meer en meer soorten worden (on)opzettelijk ingevoerd buiten hun natuurlijke habitat ten gevolge van de toenemende graad van handel en transport in de wereld. Sommige van deze soorten slagen erin zich - ver buiten hun natuurlijke grenzen - te vestigen in hun nieuwe omgevingen. De meeste van deze nieuwgevestigde soorten blijven enkel bestaan als kleine en geïsoleerde populaties, maar een fractie van hen neemt een agressiever gedrag aan. Ze ontwikkelen dichte populaties, overwoekeren hele gebieden, concurreren inheemse soorten uit en ontwrichten het normaal functioneren van ecosystemen. Zulke soorten worden 'invasieve alien species' (uitheemse invasieve soorten) of IAS genoemd.

De Waterteunisbloem *Ludwigia peploides* (Postelein-waterlepelkje) is zo'n typische IAS. Oorspronkelijk afkomstig uit Latijns-Amerika, werd deze soort per ongeluk geïntroduceerd in Zuid-Frankrijk rond 1820. De soort bleef lange tijd in de Camargue en Aquitaine, waar die een heleboel vijvers, meren en waterlopen veroverde. Gedurende pakweg dertig jaar migreerde de soort noordwaarts en bereikte zo de Belgische grens enkele jaren geleden. Inventariserende en wetenschappelijke studies hebben aangetoond dat de Waterteunisbloem een snelle ontwikkeling heeft en zo zeer dikke vegetatiepakketten kan produceren, die op hun beurt verantwoordelijk zijn voor een verlies aan biodiversiteit, verandering van de fysico-chemische kwaliteit van het water,

uitdrogen van moerassen, verstoring van de irrigatie-infrastructuur, enzovoort.

Invasieve soorten kunnen een significante ecologische en socio-economische schade toebrengen. Hun beheerskosten - waaronder preventie, populatiebeheer en impact op ecologische diensten - zijn enorm hoog. In een recente studie schatten David Pimentel et al. de kosten voor het wereldwijd verlies ten gevolge van biologische indringers op ongeveer 240\$ per capita per jaar, wat bijna 5% van de totale wereldeconomie vertegenwoordigt. Deze enorme overschrijdt verreweg de jaarlijkse gezamenlijke kost van alle natuurrampen, wat het probleem van biologische indringers in zowel landbouw als natuurlijke ecosystemen tot een prioritaire kwestie maakt!

Maar er is hoop op beterschap in de actie tegen invasieve soorten en deze richt zich voornamelijk op de ontwikkeling van nieuwe strategieën in het tegengaan van nieuwe introducties en het adequaat behandelen van reeds bestaande populaties. 'SOS Invasions!' is een initiatief met als doel wetenschappelijke informatie betreft biologische invasies in België te verzamelen en de volgende punten ter sprake te brengen. Hoe frequent zijn invasieve soorten in ons land? Hoe kunnen ze opgespoord worden? Hoe worden ze geïntroduceerd? Hoe verspreiden ze zich in het milieu? Wat is hun impact op de biodiversiteit en de belangrijkste economische sectoren? Van welke nieuwe soorten kunnen we in de nabije toekomst een invasie verwachten? Hoe kunnen we deze biologische invasies voorkomen en beheersen?

bron: www.biodiversity.be/invasions
Tomas Willems

Kamsalamanders

Nieuwe kansen voor Kamsalamander in de Grote Getevallei?!

1. Waarnemingen en Ecologie

In opdracht van studie bureau AEOLUS werden heel wat waterpartijen binnen de vallei van de Grote Gete geïnventariseerd met betrekking tot amfibieën. Iwan Lewylle en Kevin Lambeets startten hun gericht zoeken op 1 april 2005. Gegevens werden tot midden juni verzameld. In het eerste tussentijds rapport van AEOLUS (Lambrechts et al., 2005) betreffende een ecohydrologische studie van de vallei, werden de gegevens kort en bondig weergegeven.

Tijdens de inventarisatie werden binnen het studiegebied zes soorten amfibieën waargenomen:

- Kamsalamander (*Triturus cristatus*)
- Alpenwatersalamander (*T. alpestris*)
- Kleine watersalamander (*T. vulgaris*)
- Gewone pad (*Bufo bufo*)
- Groene kikker (*Rana esculenta synklepton*)

Verdermeer dient te worden vermeld dat het Natuursporenservaat Doysbroek een grote populatie Bruine kikker (*Rana temporaria*) omvat (K. Lambeets, pers. obs.). Doorheen de Grote Getevallei zijn eveneens enkele belangrijke vindplaatsen van Levendbarende hagedis (*Lacerta vivipara*) bekend (R. Huybrechts & I. Lewylle, pers. obs.).

Voornamelijk het voorkomen van Kamsalamander verdient onze aandacht. Deze soort is opgenomen in Bijlage II van de Habitatrichtlijn en geniet dus bescherming op Europees vlak (zie verder). Bijna in alle

Poel in het natuurservaat Viskot, hier lijkt de Kamsalamander nog goed te gedijen.
(© Kevin Lambeets)

landen waar Kamsalamander voorkomt, wordt hij in zijn voortbestaan bedreigd. Waterverontreiniging en –verstoring evenals degradatie van het landbiotoop vormen de belangrijkste oorzaken van de achteruitgang (Nöllert & Nöllert, 1992). *T. cristatus* heeft een voorliefde voor open landschap, zoals beek- en rivierdallandschappen (ook in agrarisch gebied). Zelfs in grotere bosgebieden wordt Kamsalamander aangetroffen, zolang gedeeltelijk zonbeschenen plassen of poelen aanwezig zijn (Nöllert & Nöllert, 1992). De vindplaatsen bevinden zich vooral op leem en kleibodem, hierbij dient het voortplantingsbiotoop voldoende onderwatervegetatie te omvatten (ca. 50%) (Lenders et al., 1993). De winterkwartieren bevinden zich in de bodem, in directe omgeving van het water (Nöllert & Nöllert, 1992). Binnen het onderzochte gebied werd de soort op twee plaatsen aangetroffen, nl. in natuurreserveaat Viskot (Drieslinter) en in een door populieren omgeven poel langs de

Oude Spoorweg te Neerlinter. Telkens betrof het minder dan vijf individuen, in tegenstelling tot 2003 toen tijdens een avondexcursie van JNM Oost-Brabant maar liefst vijftien volwassen individuen werden aangetroffen in het Viskot (I. Lewylle, pers. med.). Daarnaast werd in 2004 een vrouwtje Kamsalamander aangetroffen in het Doysbroek (K. Lambeets, pers. med.). Zowel de recent uitgediepte poel in het Doysbroek als deze in het Viskot blijken droog te vallen tijdens de zomermaanden. In het gebied Meertsheuvel, gelegen in het interfluvium van Grote en Kleine Gete, tussen Zoutleeuw en Budingen, werd de soort na inrichtingswerken in meerdere poelen aangetroffen (geg. M. Boyen & L. Briesen). Hier werd in het kader van Ruilverkaveling Melkwezer een beschermingsplan voor Kamsalamander uitgewerkt (Vander Elst, 1997). Concluderend kunnen we stellen dat de soort nog steeds aanwezig is in de Grote Getevallei, doch de vindplaatsen zich op enige afstand van elkaar bevinden. Een gerichte en

Kamsalamander (*Triturus cristatus*), de tijd begint stilaan te dringen... (© JC Chou)

doordachte toename van het aantal poelen zal waarschijnlijk de uitbreiding van de Kamsalamander in de vallei bevorderen.

Naast Kamsalamander werden zowel Alpenwatersalamander als Kleine watersalamander respectievelijk aan zes en negen verschillende waterpartijen ontdekt. Grootste aantallen werden voor beide soorten in natuureservaten Viskot en Doysbroek opgetekend. Zelfs in de afwateringsgrachten in en rond deze reservaten, alsook doorheen het provinciaal projectgebied, werden waarnemingen van *T. alpestris* en *T. vulgaris* opgetekend tijdens de inventarisatie. Ook Levendbarende hagedis wordt de laatste jaren sterk in aantal teruggedrongen, onder andere ten gevolge van ondoordacht maaibeheer, daar *L. vivipara* structuurrijke berm en andere ruigtes prefereert (Lenders et al., 1993). Sinds 2000 werd deze soort regelmatig opgemerkt langsheen de Oude Spoorweg te Neerlinter (R. Huybrechts, pers. med.). De laatste twee jaren werd Levendbarende hagedis amper nog gezien op de bewuste plaatsen. Mogelijk heeft de renovatie van een nabijgelegen woonhuis en achterliggende ruigte alsook een niet aangepast maaibeheer hiermee verband.

Binnen het onderzochte gebied lijkt vooral de Waarbeek te Drieslinter qua structuur en waterkwaliteit belangrijk voor de toekomst. Deze beek situeert zich binnen een typisch structuurrijk agrarisch landschap, gekenmerkt door de aanwezigheid van een resem kleine landschapselementen en - al dan niet begraasde - mesofiele graslanden. Verder verdienen de berm en de Oude Spoorweg, lopende van Tienen tot Diest en Sint-Truiden, de nodige aandacht. Indien een gepast maaibeheer zou worden gevoerd, kan de oorspronkelijke, typerende schrale spoorwegvegetatie zich herstellen, wat thermofiele (i.e. warmteminnende) soorten zoals Levendbarende hagedis ten goede zou komen.

2. Behoud en Beleid

Factoren die de habitatkwaliteit van zowel zomer- als winterhabitats van amfibieën en reptielen beïnvloeden situeren zich binnen watervervuiling, verdroging, verzuring, vermesting en het verdwijnen van kleine landschapselementen (De Bruyn, 2003). Daarnaast dienen migratiebarrières, zoals drukke wegen, te worden gesaneerd en de structuurkwaliteit van het gehele landschap in zijn geheel te worden verbeterd.

Poelen kregen in het Besluit van de Vlaamse Regering, BVR 23-07-98, een specifieke plaats toegekend. Qua juridische bescherming kwam er (1) een verbod op vegetatiewijziging binnen groen-, park-, buffer- en bosgebied alsook (2) vergunningsplicht aangaande vegetatiewijziging van vallei-, bron- en natuurontwikkelingsgebieden, agrarische gebieden met ecologisch belang of met bijzondere waarde, of aangeduid als habitat in de perimeter van Habitatrichtlijngebied (Paelinckx & Wils, 2001). Doch blijkt dat een groot aantal poelen enkel onderhevig zijn aan meldingsplicht^(a), wat voor dergelijk belangrijke biotopen weinig garanties biedt voor hun voortbestaan.

Omdebestaandesoortenrijkdomtebehouden zouden als het ware "poelenplannen" moeten worden opgesteld. Deze zouden best uitgestrekte gebieden bestrijken en volledige amfibieënhabitats omvatten (De Bruyn, 2003). Een groot hiaat qua kennis betreffende habitatvereisten van heel wat amfibie-soorten vergemakkelijkt het proces zeker en vast niet. Vooral over de voorwaarden waaraan een poel moet voldoen om als voortplantingsplaats in aanmerking te komen en over welke de geprefereerde overwinteringshabitats zijn, blijkt nog onduidelijkheid.

Zoals eerder aangehaald is de Kamsalamander als prioritaire soort binnen de Europese Habitatrichtlijn van 1992 opgenomen. Dit betekent dat Vlaanderen Speciale Beschermingszones voor dit dier dient af te bakenen. Alle andere soorten, uitgezonderd

Bruine en Groene kikker, staan op de A-lijst van beschermde dieren in Vlaanderen (De Bruyn, 2003). Ter stimulatie met betrekking tot behoud en heraanleg van poelen, genieten geïnteresseerde landbouwers momenteel van subsidies voor het aanleggen van poelen. Sinds 2000 kunnen zij zelfs beheersovereenkomsten afsluiten met de Vlaamse Landmaatschappij (VLM). De totale poeloppervlakte steeg daardoor gestaag sinds 2000 (De Bruyn, 2003).

Het is duidelijk dat maatregelen ten behoeve van de bescherming van Kamsalamander en consoorten zich opdringen. Een verhoging van de densiteit aan poelen alsook herstel en herinrichting van het huidige cultuurlandschap in zijn oorspronkelijke (vochtige) context zou een eerste stap in de goede richting zijn (zie ook Lehouck, 2001).

Kevin Lambeets
kevin.lambeets@gmail.com

^(a) **Meldingsplicht:** de wettelijke verplichting om de geplande uitvoering van werken te melden aan de bevoegde overheid, een bepaalde termijn vooraleer die werken van start gaan.

referenties

De Bruyn L. (2003) *Amfibieën*. In: (eds.) Dumortier M., De Bruyn L., Peymen J., Schneiders A., Van Daele T., Weyembergh G., van Straaten D. & Kuijken E. (2003) *Natuurrapport 2003. Toestand van de natuur in Vlaanderen: cijfers voor het beleid*. Mededeling van het Instituut voor Natuurbehoud nr. 21, Brussel.

Lambrechts J., Spelmans N., Hendrickx P., Lambrechts J., Aubroek B. & Verheijen W. (2005) *Provinciaal natuurontwikkelingsproject Grote Getevallei: ecohydrologische studie*. Provincie Vlaams-Brabant, Dienst Leefmilieu.

Lehouck M. (2001) *De Kamsalamander: een bedreigde soort in Oost-Brabant*. Natuurreservaten Oost-Brabant vzw. Jaarboek Natuurstudie 2000: 16-21.

Lenders H.J.R., Marijnissen C.C.H. & Felix R.P.W.H. (1993) *Waarnemen en herkennen van Amfibieën en Reptielen in het veld*. Stichting RAVON, Nijmegen.

Nöllert A. & Nöllert C. (1992) *Amfibieëngids van Europa*. Tirion Uitgevers BV, Baarn.

Paelinckx D. & Wils C. (2001) *Biotopen volgens de Biologische Waarderingskaart*. In: (eds.) Kuijken E., Boeye D., De Bruyn L., De Roo K., Dumortier M., Peymen J., Schneiders A., Van Straaten D., Weyembergh G. (2001) *Natuurrapport 2001. Toestand van de natuur in Vlaanderen: cijfers voor het beleid*. Mededeling van het Instituut voor Natuurbehoud nr. 18, Brussel.

Vander Elst L. (1997) *Bescherming van de kamsalamander in de ruilverkaveling Melkwezer*. Folder Vlaamse Landsmaatschappij (VLM Diest).

Een tof gebiedje...

Een van de vele...

Op de N42, de grote weg tussen Wetteren en Zottegem, ligt ter hoogte van Oosterzele – Sint Lievens Houtem een tof gebiedje.

Het is een steengroeve (feitelijk een zavelgroeve) die nog steeds in gebruik is en er is ook een betonbreekcentrale "OBBC" (die veel te veel lawaai maakt).

Het gebied (© Ward De Moor)

De actieve groeve is alleen interessant voor de Oeverzwaluwen, maar de grootste troef is de oude graafplaatsen waar de natuur het volledig heeft overgenomen.

Zo zijn er plassen met bijhorende rietkragen ontstaan, die de perfecte plaats zijn voor Bosrietzanger, Blauwborst, Sprinkhaanzanger en zelfs Zomertaling.

De massa's libellen en zwaluwen die hier 's zomers zwermen, maken de OBBC tot het favoriete plekje van de boomvalken.

De plasjes zijn in de trekperiode een ideale gelegenheid voor steltlopers om even op adem te komen. Als je bijvoorbeeld in mei een bezoekje brengt aan het gebied, zie je altijd wel soorten als Bosruiter, Groenpootruiter, Oeverloper en Witgatje. Een andere opvallende steltloper is de Kleine plevier die hier jaarlijks komt te broeden.

De groeve ligt op een hoogte en wordt omringd door velden, struiken, braakliggende

stukken land en bos. Dit maakt de plaats ook ideaal voor Roodborsttapuit, Geelgors en zelfs Wespandief (onregelmatig).

Ik loop hier al vele jaren rond en het is een zalige beleving de evolutie te zien van een hoop zand naar een prachtig stukje natuur. Vroeger kwam ik hier soms om te spelen, wat later voor de haaiantanden en andere fossielen... En gedurende die periode verwilderde het, kwam er water en riet,... en natuurlijk ook de vogels.

Niet te vergeten zijn de insecten!

Het stikt er van de Koninginnepages, Sint-Jacobsvlinders, sprinkhanen (Zuidelijk spitskopje, Grote groene sabels,...) en libellen.

Van planten weet ik niets dus ga ik er ook niets over zeggen.

Wat ik wel nog ga zeggen is dat ik hoop dat als de boel daar sluit het een reservaatje kan worden, iets wat spijtig genoeg veel te weinig gebeurt...

Het gebied (© Ward De Moor)

NOTA: nog niet zo lang geleden waren er plannen om er een crossterrein van te maken, maar dit konden we gelukkig verhinderen. Voor meer info: www.scheurbroek.be

Ward De Moor

Oplossing Mystery Competition 11

Toegegeven het was niet zo'n heel gemakkelijke Mystery competition deze keer.

Om te beginnen was het een KWG-object, dus het moest wel uit de zee of van op het strand komen. Voor alle duidelijkheid: het object z'n hoofd ligt boven. Als het een hoofd heeft, zal het dan waarschijnlijk wel een dier zijn! Wat eigenlijk het meeste opvalt, zijn de grote ogen. De invertebraten met de grootste ogen zijn de **inktvissen** (Koppotigen ofte Cephalopoden). Binnen de Cephalopoden hebben we vervolgens eigenlijk keuze tussen **Pijlinktvissen** *Loliginidae*, *Octopodidae* en *Sepiidae* en *Sepiolidae*. Het onderscheid wordt gemaakt aan de hand van het aantal tentakels. Bij *Octopodidae* zijn dat er acht, bij de anderen zijn dat er acht + twee vangarmen. Bij het object zie je bovenaan duidelijk de twee langere vangarmen (de *Octopodidae* vallen dus af). De *Sepiidae* en *Sepiolidae* hebben een ovaal tot rond lichaam de Pijlinktvissen hebben een torpedovormig lichaam. Ik neem aan dat u mij volgt als ik voor de tweede optie kies. Dan is er eigenlijk nog keuze uit gewone Pijlinktvis (*Loligo vulgaris*), Noordse Pijlinktvis (*Loligo forbesii*) en **Dwergpijlinktvis** (*Alloteuthis subulata*). Vervolgens moet je eigenlijk naar de vinnen kijken maar dat gaat hier niet echt. Wel kunnen we zien dat het lichaamseinde eerder spits is. Dat doet ons besluiten op **Dwergpijlinktvis**.

Dwergpijlinktvis (© Walter Wackentier)

Daar ik eigenlijk zelf aan de hand van de foto Noordse en gewone niet genoeg kan uitsluiten, en aangezien niemand de juiste oplossing heeft geraden, beschouwen we **Loligo sp.** als juist genoeg.

Brecht De Meulenaer

Bronnen:

- Hayward, P.J. Ryland ,J.S. 1995 Handbook of the Marine Fauna of North-West Europe. Oxford University press, Oxford

-Hayward, P.J. Nelson-Smith, T. Shields C. 1999 Gids van Kust en Strand Flora en Fauna. Tirion, Baarn

Mystery Competition 12

Deze keer is het de beurt aan de ZWG.

Het dier op de foto is dus een zoogdier!

Maar wie heeft er een idee over welke soort het gaat? Wie heeft er zin om een leuke cadeaubon voor in de JNM-winkel te winnen? Wie wil zijn excursiemateriaal aanvullen? En wie heeft nog niet de nieuwe JNM T-shirt(s) in huis?

Al wie ik ja heb horen zeggen, kan best als de bliksem de juiste oplossing doorsturen naar bertram@jnm.be. Vermeld de juiste en volledige naam van het dier en de juiste en volledige naam van jezelf (en je adres).

De winnaar krijgt zijn of haar cadeaubon thuis opgestuurd.

Onbekend ZWG-object (© Laurens Vogelaers)

Zeelandtocht

Zeelandtocht 18 februari 2006

De dag begon pijnlijk en zowat een uur te laat, een kwartier nadat de bus zou vertrekken. Filmt en Fuijt was grotendeels verantwoordelijk voor deze laattijdigheid! Snel in mijn kleren, op mijn fietsje en op de bus gesprongen, die keurig op mij gewacht had (waarvoor allen dank). Niettegenstaande ik de avond voordien m'n voorzorg had genomen en een hoeveelheid energie (glazen bo'kes) had opgenomen die het verbruik moeiteloos compenseerde, viel ik op de bus alweer snel in slaap, net als de vele anderen.

Tegen een uur of negen hield de bus voor het eerst stop voor een vogelloze strandwandeling te Domburg. De fysische paraatheid van velen was gering en de gezichtskleuren varieerden van bleek over lijkbleek, violet-gelig tot ronduit groen!

Edoch toen even later nabij Neeltje-Jans de eerste Zeeland-vogels gespot werden,

verdreef het gelukzalig gevoel van vogels kijken de laatste day-after-filmt-en-fuijt-pijnen uit onze vege lijven. Brilduikers en Middelste zaagbekken mochten zich als eersten doorheen onze hoogwaardige optiek op ons netvlies projecteren. Wat Rotganzen, Tureluurs en Aalscholvers verder was het tijd om koers te zetten naar De Flauwers inlaag, het Ganzen-mekka voor iedere Zeelanddespoot. Aldaar onze bus geparkeerd, werden we ter stond getrakteerd op een Velduilenspektakel. Twee Velduilen lieten gedurende drie kwartier het beste van zichzelf zien. Vliegen, jagen, stootduiken,... Zelfs als ze even gingen zitten, deden ze dat op een duidelijk zichtbare plaats. Heerlijk was dat! Velduilenvertier voor jong en oud! Na drie kwartier begon zelfs dit schouwspel enkelingen te vervelen, bij anderen was het de honger, bij nog anderen het tijdschema dat ons richting de Heerenkeet voer voor een stevige maaltijd (lang leve de Boerland-

Velduil (© Rollin Verlinde)

omelet!). Na een deugdooende maaltijd en een frisse pint (nauw ja: Amstel), trokken we weer de inlaag in waar de fraaiste onzer uilen zich nog steeds! (intussen al twee uur na de eerste waarnemingen) van z'n beste kant liet zien... Genieten met de pet op! 'T schekt die gele ogen,ahhh en dat zwart daarrond,en dan da geel aan die vleugels... Toen we alweer een uur Velduil-watching verder waren, kwamen we weer aan de bus aan terwijl er intussen een hele meute "Velduil-twitchers" gearriveerd was! Voor ik het vergeet in de inlaag zagen we naast al dat Velduilengeweld ook nog een paar Nonnetjes! (steevast genieten, 't schekt dat V'ken in die nek), Kleine zwanen, duizende Brandganzen (helaas exclusief Roodhalsgans), Slechtvalk, Torenavalk,...

Op de Brouwersdam konden we onze arendsogen over de zachte zee (jawel dat kan blijkbaar ook op Zeeland-tochten) richten. Vele Brilduikers, Middelste zaagbekken, Eidereenden en Roodkeelduikers, Maar ook een zalig dichtbij groepje IJseenden (inclusief een prachtig ventje). En relatief dichtbij Parelduiker. En een net iets te dichtbij Nico De Haan. Aan allen die Nico niet kennen (vogelskijken.nl ofwel de hilarische vogelgeluiden CD's vroege vogelzang zorgt garantie voor buikschuddende lol). Een Rosse stekelstaart dobberde ook nog even langs de dam, wat dan weer resulteerde in een mooi verhaaltje van onze vriend Nico. Wat Zeehonden en nog wat fraais rondde de

Brouwersdam checklist af!
Brouwersdam=altijd feest.

Als afsluiter nog even een wandelingetje gemaakt langs de Kwaaihoek, Alwaar uw verslaggever van dienst bij abuis niet terug op de bus stapte... En net als in de ochtend voor enige vertraging bij het vertrek zorgde. Met een voldaan Zeeland-gevoel werd er nog wat nagenoten op de bus. Zij die niet uit hun bed geraakten na F&F hadden dus weer ongelijk..

Brecht De Meulenaer
brecht.de.meulenaer@telenet.be

Velduil (© Rollin Verlinde)

Meeuwen

Over pluimen en puberteit...

De meeuwen

De familie van de meeuwen telt wereldwijd iets meer dan veertig soorten. Allen behoren ze tot de grote orde van de Charadriiformes, de steltloperachtigen. Dit maakt dat ze nauw verwant zijn aan steltlopers, jagers, sterns en alken. Binnen de meeuwen onderscheiden we nog zes geslachten, waarvan het geslacht *Larus*, met z'n veertig soorten, veruit de meeste vertegenwoordigers heeft. De andere vijf geslachten vertegenwoordigen samen nog slechts zes soorten: Vorkstaartmeeuw, Ross' Meeuw, Ivoormeeuw, Drieteenmeeuw, Roodpootdrieteenmeeuw en Zwaluwstaartmeeuw.

Rui

Bij meeuwen gaat het bepalen van soort en leeftijd vaak hand in hand. Daarom bekijken we hoe de rui in elkaar zit en hoe een meeuw overgaat van juveniel (jong) naar adult (volwassen) kleeft.

Een volgroeide veer is in feite een dood lichaamsdeel. Door slijtage voldoet ze na een tijd niet meer voor het vliegen, isolatie of warmteregulering en moeten dus regelmatig vervangen worden. Veren van lichaam en kop, die vaak een signaalfunctie hebben, worden ook regelmatig vervangen in functie van het sociale leven van de vogel. In verschillende seizoenen zijn namelijk andere signalen nodig. Het zomerkleeft van mannetjes is vaak contrastrijker en opvallender dan het winterkleeft en dient onder andere om vrouwtjes te verleiden.

Meeuwen kennen twee ruiperiodes per jaar: de voorjaarsrui en de najaarsrui.

De voorjaarsrui is een gedeeltelijke rui waarin enkel veren van kop en lichaam worden vervangen en leidt tot het zomerkleeft. Een

volledige rui in het voorjaar zou te veel tijd en energie vragen. Energie die de vogel nodig heeft om een territorium te verwerven en te bewaken, een wijfje te strikken, een nest te bouwen... Een bekend voorbeeld van zo'n gedeeltelijke rui in het voorjaar is de zwarte kopkap bij de Kokmeeuw. De najaarsrui is wel een volledige rui en resulteert in het winterkleeft.

Bij jonge vogels vindt de najaarsrui in feite al plaats kort na het uitvliegen. Deze veren worden dan, op uitzondering van lichaams- en kopveren na, gedragen tot de najaarsrui van het volgende jaar. Vandaar dat de vleugels van juveniele meeuwen in hun 2e levensjaar er erg gesleten kunnen uitzien. Een meeuw kent maar één keer in z'n leven zo een post-juveniele rui.

Overgang van juveniel naar adult

Bij de meeste vogels is de zaak eenvoudig: bij het uitvliegen - bij de meeste vogels is dit in de maand mei, juni of juli - hebben de jonge vogels een juveniel kleeft dat ze dragen in het najaar en de winter. Vanaf dan ruien ze in de voorjaarsrui, net als hun oudere soortgenoten, tot het zomerkleeft. Afhankelijk van de soort zijn de adulten (twee jaar of ouder) in de zomer niet meer (bv spreeuwen, leeuweriken) of moeilijk (bv tapuiten) te onderscheiden van 1^e zomer beestje. Ze zijn wel allemaal volwassen, vruchtbaar en kunnen broeden.

Bij meeuwen en bij sommige grotere roofvogels is het wat complexer. Zij doen er langer over om volwassen te worden en zijn pas na een aantal jaar vruchtbaar en in staat jongen voort te brengen. Onvolwassen vogels gaan dan na elke rui een beetje meer lijken op de adulten.

De ene meeuwensoort doet er al langer over voor ze volwassen is als de andere.

Zo kunnen we meeuwen onderbrengen in drie categorieën, naargelang de periode waarin de vogel een niet-adult verenkleeft

draagt.

1. Twee leeftijdsgroepen

Deze meeuwen doen er een jaar over om hun volwassen kleding te bereiken. Het kleding van de post-juveniele rui behouden ze tot de najaarsrui van hun tweede levensjaar waarin ruien ze naar het adulte winterkleding. Meestal zijn dit kleinere soorten. De kokmeeuw is de enige soort met twee leeftijdsgroepen die bij ons algemeen voorkomt.

2. Drie leeftijdsgroepen

Bij middelgrote meeuwen als Stormmeeuw, Zwartkopmeeuw, Drieteenmeeuw maar ook Dwergmeeuw onderscheiden we drie leeftijdsgroepen. Dat wil zeggen dat we een onderscheid kunnen maken tussen 1^e jaars, 2^e jaars vogels. Naargelang het seizoen waarin wordt waargenomen en dus ook het verenkleed, kan men 1^e zomer, 1^e winter, 2^e zomer en 2^e winter benoemen. Vanaf het 3^e voorjaar na het jaar waarin ze geboren zijn,

kunnen deze meeuwen zelf broeden.

3. Vier leeftijdsgroepen

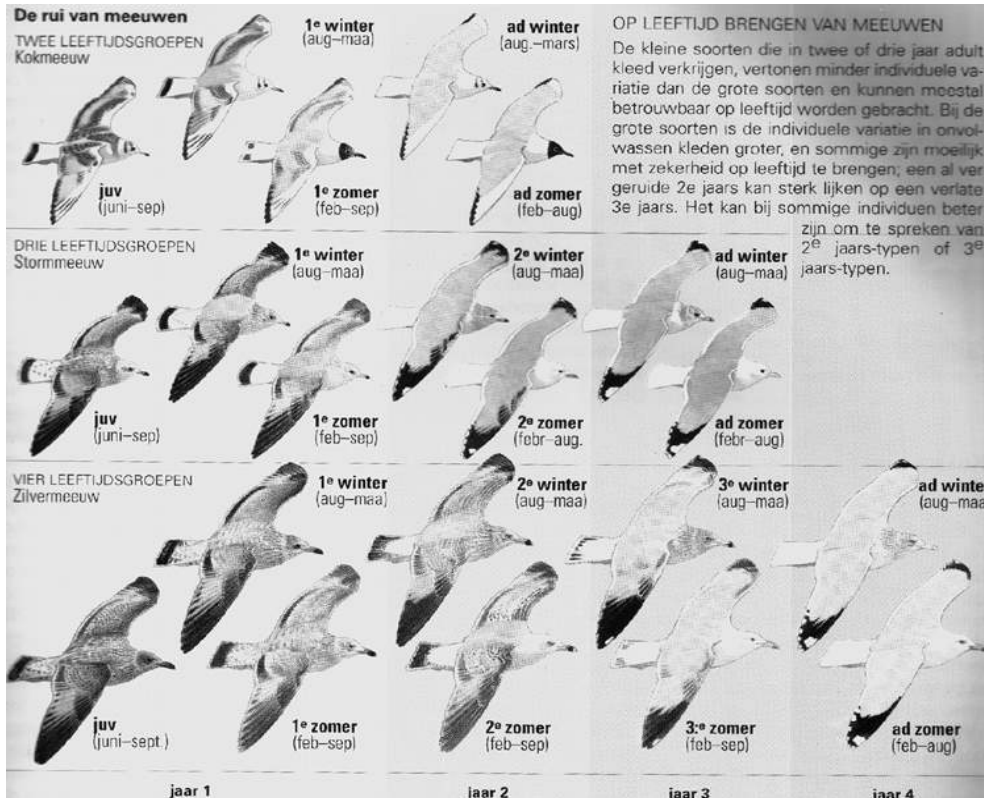
Alle grote meeuwen doen er ruim drie jaar over voor ze volwassen zijn. Zilvermeeuw, Geelpootmeeuw, Kleine en Grote Mantelmeeuw, Grote en Kleine Burgemeester horen tot deze categorie. Hier kunnen we dus 1^e, 2^e en 3^e jaars vogels herkennen.

Kennis van leeftijdsgroepen van meeuwen is een belangrijk hulpmiddel voor determinatie. Het is ook gewoon leuk even je tijd te pakken voor een groepje meeuwen en eens na te gaan hoe oud al die beestjes zijn. Probeer het maar eens, succes!

Tomas Willems

Referenties:

- <http://nl.wikipedia.org/wiki/Meeuwen>
- SVENSSON et al. 1999, Vogelgids van Europa

Meeuwen (Uit: Svensson, Vogelgids van Europa)

Kort Kort Kort

Canadese gans

Het is niet echt onze beste vriend de Canadese gans. Deze schadelijke exoot is voor velen het symbool van de negatieve impact van exoten. In Europa werden er in 1676 voor het eerst Canadese ganzen aangetroffen in een watervogelcollectie van Koning Karel II in het Saint-James park in Londen. Ook in Versailles en in tal van andere parken werden Canadese ganzen gehouden die in de achttiende en negentiende eeuw voor een wild levende populatie zorgden. In 1929 en 1936 werden ook in Zweden en Noorwegen paartjes uitgezet om de lokale avifauna te verrijken. Heden zitten er in Scandinavië zo'n 60 000 Canadese ganzen. In België en Nederland begon de Canadese ganzen explosie eigenlijk pas vanaf de jaren zeventig. Eerst waren er winterinvasie's van verwilderde Scandinavische vogels, later vestigden zich ook broedvogels die afkomstig waren van ontsnapte siervogels. Ondanks de Canadese ganzen vrijwel altijd afkomstig zijn uit waterwildcollecties, is ook het voorkomen van wilde Canadese ganzen in Europa (als dwaalgast) aangetoond (terugvangsten van in Amerika geringde vogels). In Noord-Amerika bestaan er vele (12-tal) geografische ondersoorten van de Canadese gans.

Bron: Het Vogeljaar 52(6)

Bruine Vuurvlinder herontdekt

Je hoeft niet op expeditie naar het Sumatraanse regenwoud om uitgestorven gewaande soorten te herontdekken. Afgelopen zomer werd de voor Vlaanderen uitgestorven gewaande Bruine Vuurvlinder herontdekt. Op een insecten-excursie van Natuurpunt in de Begijnendijk (Vlaams-Brabant) werd het dier herontdekt. Bij latere zoektochten werd zelf een ei-afzettend wijfje gevonden. De Bruine Vuurvlinder was tot halverwege de vorige eeuw nog een vrij algemene vlinder in onze Kempen, maar in 1997 werd hij definitief als uitgestorven beschouwd. De Bruine Vuurvlinder moet het hebben van schrale graslanden, waar ze hun ei'tjes afzetten op Veld- en Schapenzuring.

Eindelijk nog eens goed nieuws uit de dagvlinderwereld dus.

Bron: Natuur.focus 4 (4)

Meer water door meer CO₂

Volgens recent onderzoek stroomt er de laatste tientallen jaren steeds meer zout-water van het land naar de oceaan (Run-off). Dit zonder dat de hoeveelheid neerslag verhoogd is. Waar komt dit water dan vandaan? Recent onderzoek schrijft deze paradox toe aan de verhoogde respiratie bij planten ten gevolge van het verhoogde CO₂-gehalte in de lucht. Door de toename van CO₂ in de atmosfeer (als gevolg van het gebruik van fossiele brandstoffen) gaan de huidmondjes (stomata) van planten meer openstaan, zodat ze meer CO₂ kunnen opnemen (CO₂ bemesting (zie ook Bertram 3 (4)). Het openen van de huidmondjes maakt gas-uitwisseling (voor fotosynthese) met de omgeving mogelijk, het sluiten voorkomt overbodige verdamping. Doordat de huidmondjes meer open staan, zal er nu ook meer water verdampen naar de atmosfeer. Dit extra vocht zou de toenemende run-off verklaren.

Bron: Nature vol 493 (793-794)

Brecht De Meulenaer
brecht.de.meulenaer@telenet.be

ZIN IN NATUURSTUDIE?

Zin in een veldje vol orchideeën, vlinders en sprinkhanen? De inhoud van een braakbal? Het leven onder de zeespiegel? Een salamanderpoeltje? Een dagje trektellen? Een boeske vol natuurstudie.....?

Dan is de **natuurstudiewerkgroep** iets voor jouw!

Meedoen met de *interessantste werkgroep van JNM* is heel eenvoudig:

1 Wordt lid van de NWG en ontvang minstens vier maal per jaar de Bertram, het natuurstudietijdschrift van JNM.

• <25 jaar?

Wordt JNM-lid en stort daarna 5 euro op de rekening van JNM: 001-2280592-04 met vermelding van je naam en/of stamnummer en "lid worden van NWG"

• >25 jaar?

Wordt JNM-steunlid en stort daarna 5 euro op de rekening van JNM: 001-2280592-04 met vermelding van je naam en/of stamnummer en "lid worden van NWG"

Je ontvangt Euglena en Bertram, maar mag niet deelnemen aan activiteiten.

of

Wordt geen JNM-lid en abonner je op de Bertram: stort 7.5 euro op de rekening van de NWG: 979-0731270-89 met vermelding van je naam en "abonneren op Bertram"

Daarnaast stuur je een mailtje naar ans@jnm.be met je naam, adres en geboortedatum. Je ontvangt enkel de Bertram en mag niet deelnemen aan activiteiten.

NEW

2 Houd jezelf op de hoogte van de NWG-activiteiten!

• Schrijf je in op de mailinglist door een leeg mailtje te sturen naar: nwg-subscribe@lists.jnm.be

3 Trek met de NWG het veld in en ontmoet prachtige natuurgebieden, vette soorten en leuke mensen.

• Noteer de data van de NWG activiteiten meteen in je agenda en kom gewoon af. Iedereen welkom!

Meer weten over de NWG? Activiteitenkalender ontvangen?

• ans@jnm.be

VBWG Dag van het lieveheersbeestje

DVHLHBtje

7 mei is het alweer de nationale dag van het Lieveheersbeestje. Over heel België wandelen LHB-gidsen met jou rond. Contacteer de gids, en sluit aan met je afdeling! Het Coccinula-team dankt u vanuit haar zwartgespikkelde, rode hart.

Meer info: Gert Arijs, gert_jnm@yahoo.com

NWG het Groot schietveld

Wie kent er nog het Groot schietveld van Brecht? Dé plaats voor Heide- en Veenorchis, Klokesgentiaan, Zonnedauw... een paradijs voor insecten (31 verschillende soorten dagvlinders onder andere Groentje, Gentiaanblauwtje, Bont dikkopje,...) Drie soorten reptielen, waaronder de Adder (deze soort bereikt op het Groot Schietveld één van grootste dichtheden in gans Noordwest-Europa). Plus niet minder dan 102 vogelsoorten die regelmatig broeden op het Groot Schietveld (Geoorde fuut, Wespendif, Nachtzwaluw, Boomleeuwerik en Roodborsttapuit...)

Het Groot Schietveld is niet toegankelijk voor het publiek. Dankzij den Danny van afdeling Voorkempen, krijgen we vandaag de unieke kans een geleide wandeling (met vlinder- ea specialisten) te krijgen. Gewapend met onze verrekijker, vliedernet en een grote portie PURE goesting, maken we er een excursie van om U tegen te zeggen.

We werken met inschrijvingen – zo kunnen we evt. meer gidsen reserveren zodat de groepjes beperkt kunnen blijven, wat ons meer kans geeft op het aanschouwen van reeën en... adders!

SCHRIJF JE NU IN bij den **Danny**

Enkel zo is jouw toegangsticket tot het Schietveld gegarandeerd! dannylaps@skynet.be of 0494/368862

Wanneer: 20 april, 8.00u – 13.00u

Plaats: Ingang van het schietveld (gekenmerkt door slagbomen), gelegen langs de N133, de baan Brecht-Wuustwezel (Wuustwezelsteenweg)

Meebrengen: Verrekijker, excursiemateriaal, bokes

Info en inschrijven: Danny, 0494/368862, dannylaps@skynet.be

!! Wees snel om in te schrijven, de plaatsen zijn beperkt!!

VBWG Spinnen

Gewone kameleonspin
(© Rollin Verlinde)

**the play ain't over until'... jaja, ne
VBWG-soirée!!!**

"Spinnen, wat wil je meer!?"

aanvang: 19h30

eind: who's to know...

waar: Bondssec, Kortrijksepoortstraat

spreker: Kevin Lamberts (UGent)

Nu jullie allen dachten dat de VBWG op z'n gat lag, waait er reeds een frisse wind doorheen onze aller aders! Jawel, op 19 april 2006 organiseert de Vieze Beestjes WerkGroep een heuse JNM-soirée rond spins, spinnekoppen, *Araneae*, kobben, 8-poten, vrouwen-doen-schreeuw-beesten,... het lijkt wel duidelijk me dunkt.

Wat staat er te gebeuren?!

De avond zal aanvangen met een inleiding tot de diversiteit binnen het spinnenrijk. Aan de hand van een wervelende presentatie op groot scherm, getiteld "**Weg met de Fobie!**", worden enkele van de meest voorkomende groepen overlopen, samen met opvallende kenmerken om onze 8-potige, behaarde vrienden tot op familieniveau te herkennen in het veld.

Enige aandacht zal uitgaan naar de Spin van het Jaar 2006, de Gewone kameleonspin (*Misumena vatia*).

Je kan een knipoog verwachten naar het belang van spinnen als indicators bij natuurbeheer en -behoud, alsook in welke mate we spinnen aantreffen op de meest uiteenlopende plaatsen, van de kelders van het Bondssec over de alpiene graslanden van Les Hautes Alpes tot de eindigheid van het luchtruim... Een filosofisch vraagstuk zal jullie allen kwellen achteraf: hoe zou de wereld er zonder spinnen uitzien... Een presentatie niet geschikt voor softe hartjes, noch EMO-fruitcakes!!!

Zowel beestjes op alcohol (niet consumeerbaar wegens toevoeging van een likje ether) als levend materiaal zal blootoogs of met bino worden bekeken. Om onze bijdrage te leveren aan het project "Inventarisatie van de arachnofauna van de Gentse binnenstad", een project van de Belgische Arachnologische Vereniging (ARABEL) dat momenteel gaande is i.s.m. Universiteit Gent, zullen we na de presentatie kelder, zolder, WC,... van het aloude Bondssec grondig doorzoeken!

Na dit alles zal een huiveringwekkende **spinnenfilm** worden vertoond, met de nodige biers, negerinnentetten en meer van dat fraais... Be there!

groets,
Ronny en de VBWG...

Foto: De Europese spin van het Jaar 2006: de Gewone kameleonspin (*Misumena vatia*)

BERTRAM 1 2006

JANUARI - FEBRUARI - MAART

25

NWG WEEK

Men weze gegroet en men mag gerust eens goed hard schrikken! Heb je dit wel juist gelezen? De grote NWG-week! Wat zou dit mogen wezen? Awel de werkgroepen gaan van 10 t/m 16 april zich manifesteren als superhelden. Zij organiseren een hele week in het teken van natuurstudie waarbij ze zich niet gaan bezighouden met een specifieke plant- of diergroep, maar daar mag alles op tafel gesmeten worden om er met de loupe boven te gaan hangen en uit te pluizen wat voor naam dat organisme heeft en welke kwaliteiten of eigenschappen het vertoont. Deze zotte week zal doorgaan op twee locaties: van de Voerstreek wordt er afgezakt naar de kust. Hieronder vind je beschrijvingen van elke locatie. Je kan ook kiezen om alleen naar Voeren te gaan, of enkel af te zakken naar de Panne, daarom de gescheiden inschrijvingen. Maar er wordt in ieder geval lustig doorgetrokken van punt A naar punt B. Al wie volgt krijgt van ons een gratis paddestoelen of gaasvliegtabel! Als dat niet schoon is!

ARWG-PWG-weekend

10-14 april: ARWG-PWG combiweekend in Voeren.

De ARWG-freakjes denken meteen: Geelbuikvuurpad! Terwijl de PWG-fanaten eerder hun flora ter hande pakken en eens terugdenken aan alle toffe plantjes die ze al in de Voerstreek zagen. Zegt dit jou ook wel wat? Zou jij medewaarnemer bij de herontdekking van de Geelbuikvuurpad (voor het laatst gezien in Voeren in 1980!) voor België willen zijn? « Spotterseer! » zou Sammy Tanghe het noemen. Nog niet overtuigd? Lees dan eens onderstaande beschrijving van de Voerstreek, één van de plaatsen in Vlaanderen waar nog niet al het groen verdwenen is. Al wie ooit op een paaskamp meegeweest is weet dat ze gewoon bèregood zijn!

Voor meer info en inschrijven kan je voor 1 april terecht bij Arnout D'haese: arnout_dhaese@hotmail.com of 0497/046134. Je kan je ook inschrijven door 25 euro te storten op 979-0731270-89 met vermelding naam en 'voorjaarskamp'.

De Voerstreek

Voeren is dat stukje Limburg in de provincie Luik. Het is er nog zeer rustig. Er loopt slechts één grote weg door de regio en deze voert je langs de dorpen Moelingen, 's Gravensvoeren, St.Martensvoeren, St. Pietersvoeren, Teuven, Remersdaal en Kwinten. Daarlangs lopen de Veurs, Voer, Berwinne, Gulp en nog talrijke beekjes. Ze voeren je langs de ongerepte dalen van de Voerstreek.

Talrijke kleine landschapselementen creëren een optimaal biotoop voor verschillende planten en dieren. Het vormt eigenlijk één groot natuurgebied, met een bonte mengeling van zand- en leemstreekelementen. Terwijl we bovenop de hellingen eerder Kempische soorten aantreffen, zien we iets lager typische krijtflora. Ook de menselijke elementen in het landschap maken de streek nog boeiender: de lemen huizen, de talrijke kerkjes, ... Voeren is een stukje Vlaanderen dat nog niet is volgepropt met huizen en wegen, een prachtige plaats voor natuurliefhebbers dus.

NWG WEEK

KWG-VWG-weekend

14-17 april: Trektel- en kruisweekendje in De Panne (VWG-KWG)

Nog nooit gehoord van de Zuidelijke geelgevlekte ruigpootsteenmees en Aziatische plakkwat? Wel, wij ook niet!

Het derde weekend van april trekken we met de gebundelde krachten van VWG en KWG richting De Panne om er keihard aan natuurstudie te doen.

Wat houdt dit zalige weekendje in?

Trektellen aan de kust

Trekvogels zoals Boompieper, Bepijster, Gele kwikstaart, Barmsijs, Europese kanarie, Putter, misschien de eerste Gierzwaluw en nog veel meer zullen over onze naar het zuiden gerichte neuzen passeren. Vorige jaren waren er toppers zoals: Hop (!), Duinpieper en Zwarte wouw.

Kruien

Maar dit weekend draait niet alleen rond vogels, we zullen er namelijk ook kruien in de frisse Noordzee. Allerlei soorten zeedieren zoals: Zeedruif, Pieterman, Grijze garnaal en konsoorten zullen in ons net aangetroffen worden.

Naast deze twee hoofdactiviteiten zullen we ook naar amfibieën (Rugstreeppad, salamanders, kikkers enz), insecten (Oranjetipjes enz) en planten (voorjaarsbloeiërs) omkijken.

Bang dat je er te weinig van afweet?

Wees zeker niet afgeschrikt, want wij passen ons volledig aan jullie aan!

Het wordt dus een heus natuurstudieweekendje!

Inschrijven kan door, voor dinsdag 4 april, 22 euro te storten (of 7,5 euro per nacht, volledig weekend is een halve euro voordeel!) met vermelding: "ik, NAAM + ACHTERNAAM + ADRES, zien mee noa de zee!" op het rekeningnummer: 000-3196001-45 (gericht aan: Klaas Debusschere, Izegemsestraat 2, 8850 Ardoeie)

PWG - Mossen

Voel jij je soms ook zo mossig? Wil je hiervan wel eens de oorzaak van dichtbij weten: hoe het voelt een mosje te zijn?

MOSSEN :

Back to basic! Mossen zijn de voorlopers van de wel meer bekende hogere planten, ze kunnen niet de grootte aannemen van deze planten door het ontbreken van geleidingsweefsel voor het transport van voedingsstoffen en water. Hierdoor blijven de plantjes laag bij de grond en zijn ze sterk afhankelijk van water.

What is in the name! Gewoon knikkertjesmos, Groot platmos, Gewoon muisjesmos, Klein landvorkje, Glanzend maanmos, Groot rimpelmos, Gewoon knopjesmos, Grijs kronkelsteeltje en Gewoon pluisjesmos.

Mosjesspeuren en andere curiositeiten doen we in het reservaat De Westhoek, het uiterste westelijke puntje van Vlaanderen. Dit wordt doorvlochten met een streepje geschiedenis en zand in de schoenen.

We spreken 's morgens af aan het station van De Panne en vandaar gaan we samen verder naar de afspreekplaats met onze gids Marc Leten.

Er zullen ook wel nog mensen treinen vanuit Gent-St-Pieters en we zullen dan ook samen afspreken in dit station.

Houdt hiervoor de activiteitenkalender van de nationale site in het oog met meer info omtrend de uren van vertrek en terugkomst.

What is the ...! Voel die mossenkussentjes, bekijk het eens van dichterbij en snuif de zoute geur van de kust op!

Wil je graag mee? Geef dan even een seintje aan mij, dan breng ik je op de hoogte van het juiste vertrekuur.

Info en inschrijven: Esthercatermans@hotmail.com

Groensels van the mossy-crew
de PWG

ARWG - Polderweekend

26-27mei: Polderweekendje in de Zwinstreek (ARWG)

Tussen de communies door en voordat de examengekte volledig doorslaat, gaan afdeling Brugge en de ARWG zich nog eens tegoed doen aan de vruchten des velds in de rijke Zwinse polder. Alles wordt geconsumeerd met een lichte voorkeur voor amfipintjes en insectenbeetjes. Hierbij gaat de aandacht zeker naar de restpopulatie Boomkikker en de verloren gewaande Kamsalamander die zowaar het schimmige imago van een Lapscheurs Nessie begint aan te nemen. Wat de polders en zwinbosjes voor insectenbeestjes in petto hebben, dat blijft een verrassing.

Dit alles overgoten met een sfeervol sausje, meer moet dat niet zijn!

Info:

Edward Debbaut, 050/34 11 79, eward_debbaut@hotmail.com of

Peter De Grande, 050/82 53 91, degrandep@hotmail.com

Verlagen NWG-vergaderingen

NWG-vergadering 6 Januari 2006

Aanwezig:

Iwan Lewylle, Wout Opdekamp, Jan Claes, Luk Claes, Klaas Debuschere, Tomas Willems, Brecht De Meulenaer (verslag)

Verontschuldigd:

Bert Willaert, Kevin Lambeets, Esther Castermans

1 Nieuwe bestuur NWG

- ANS: Tomas Willems
- Secretaris: Brecht De Meulenaer
- Ping: Wout Opdekamp
- Bertram: Jan Claes
- PP: Esther Castermans

2 Vergaderingen 2006

Tomas legt zaal vast bij karen (karen@jnm.be)

En op nationale kalender

22-02, 19u, bondssec

26-04, 19u, bondssec

27-09, 19u, bondssec

09-11, 19u, bondssec

3 Bertram doodlijnen

15 februari

15 mei

15 september

15 november

4 Publikaties

4.1 Bertram:

- Brecht zoekt nog KWG mystery-foto
- Iedereen moet tijdig zijn aankondigingen doorsturen
- Brecht schrijft voorwoord
- Het eerder gemaakte voorstel "7 euro voor niet leden", moet nog langs BK, Wout en Jan pleiten hiervoor op de BK

4.2 Euglena:

- Wout belooft nog wel iets te schrijven.

4.3 Kikker:

- Brecht schrijft iets over mezen in dezelfde stijl als voorgaande artikeltjes
- Klaas dacht ook nog wel iets te kunnen schrijven

5 Werkgroepen

• **Alle werkgroepen: denk aan de kampen kamptekstjes tegen 15 Februari**

• **Alle aankondigingen van nationale activiteiten gaan voortaan via inkom@jnm.be**

Stuur dus geen aankondiging door naar euglenaredactie maar naar inkom.

BELANGERIJK IS WEL DAT JE ALLES OOK BLIJFT DOORSTUREN NAAR BERTRAM@JNM.BE

5.1 VWG

• Voorzitter: Klaas Debusschere

• Komende activiteiten:

- 4 feb. Zeelandtocht Antwerpen: Tomas Willems
- 18 feb. Zeelandtocht Oost-Vlaanderen:

Johannes Janssens

- 15 & 16 April?: weekendje de Panne (combi met KWG): Klaas Debusschere

- David Attenborough DVD-reeks film-marathon-nacht ergens in Februari: Iwan Lewyle

5.2 ARWG

• Bert Willaert zal voorzitter blijven

• 10-14 April Voeren combi PWG

• Er zouden plannen bestaan voor een buitenlands kamp???

5.3 PWG

• Esther Castermans blijft voorzitter

• Zij hadden al een vrij volle kalender? Gooi hem op het net a.u.b.

• Wieren en Mossen februari???

• Combi-weekend met ARWG

5.4 KWG

• Voorzitter: Brecht De Meulenaer

• KWG giant sea & coast exploration ??maart (Brecht zoekt datum naargelang tij)

• April samen met vwg Klaas Debusschere

• Terschellingen kamp: Brecht De Meulenaer

5.5 VBWG

• ???? Wie zal deze bende veilig door het jaar 2006 loodsen???

• In deWerkmierenlijst een trekker zoeken...

• (nhs'sen van de afdelingen etc.)Tim S. wist mogelijks nog VBWG'ers

• Gaasvlieden soirée met aansluitend

determinatie en inwijding nieuwe tabel: Brecht regelt dat met Tim Adriaens

- 2 determinatie-avonden wanneer en wie???
- In het voorjaar 2 buiten"activiteiten"
- De Panne-excursie zoals vorig jaar PWG en KWG? Tomas hoort bij Kevin Lambeets. en Diederik De Hert

5.6 ZWG

- Lies De Beelde blijft voorzitter?
- Iwan wil wel een braakballenavond doen
- Forntentelweekend 3-5 februari

5.7 Iwan's groot NWG-weekend

- Het plan is om één groot weekend te organiseren waar alle werkgroepen aan bod • kunnen komen. Belangrijk is dat effectief alle werkgroepen vertegenwoordigd zullen zijn! Iwan belooft zijn schouders hieronder te zetten...

6 Uitleensysteem

- Alle boeken (vooral die van de VWG) moeten naar het bondssec. verhuizen waar ze ten dele zullen opgenomen worden in het uitleensysteem
- Klaas zal er voortaan verantwoordelijk voor zijn dat alle materiaal dat ontleend werd gecontroleerd wordt en terug op de juiste plaats terecht komt.

7 Winkel

- Alle Werkgroepen moeten boekenlijst opstellen van werken die in de JNM-winkel zouden moeten liggen, maar daar heden ten dage niet liggen
- (Tomas vraagt hiernaar bij alle werkgroepen (mogelijks ook via de lijst)

8 Fauna-databank

- JNM stelt een zelf een tekst op met haar visie betreffende de faunadatabank
- Brecht stuurt IN-NP-tekst door naar Tomas en hij vraagt iedereen (alle werkgroepen) hun reactie tegen 1-02. aan de hand van die recaties zal de tekst worden opgesteld

9 E-zine

- Tomas bespreekt dit met Iris, Esther en Dries.

10 Varia

- 22 mei International day for biological diversity
- 26 September World maritime day

Nwg-Vegadering 22 februari 2006

Aanwezig: Esther Castermans, Iwan Lewylle, Kevin Lambeets, Klaas Debuschere, Tomas Willems, Bert Willaert, Brecht De Meulenaer (verslag)

Verontschuldigd: Lies De Beelde, Jan Claes

1 Bestuur

- Ping: daar Wout ons Belgenland verlaat zal Iwan zijn functie tijdelijk overnemen (op voorwaarde dat Wout het jaarverslag en begroting doet)
- VBWG: Kevin contactpersoon

2 Publicaties

2.1 Bertram

- 2 verslagen van vergaderingen aankondigingen
- Brecht schrijft KWG en Zeeland
- Klaas iets over zee-eenden
- Kevin Kamsalamanders en Bert prutst er nog wat mee...
- PWG aankondigingen
- iets over de Kameleon-spin (Kevin)
- iets over de fauna-databank (Tine ? Wout?)

2.2 Euglena

- Brecht stuurt Zeelandreis

2.3 Kikker

- Bert schreef iets!

3 Werkgroepen

3.1 NWG-week

- Iwan's grote NWG-weekend zal (dit jaar) niet doorgaan. Wel gaan we in de paasvakantie een NWG-week inleggen. Eerst ARWG-PWG weekend vervolgens VWG-KWG weekend.
- Zij die de hele week doen krijgen een gratis gaasvliegen of Zwammentabel (naar eigen believen)
- Iwan zorgt voor aankondiging NWG-week in Bertram
- Aan de ZWG wordt gevraagd of ze ook meegaan naar Voeren? Iwan vraagt Daan De Keukeleire (...)

3.2 VWG

- Attenborough evening 28-02
- VWG/KWG weekend komt in orde 14-17/04

3.3 ARWG

- 10-14/04 Combiweekend Voeren (Esther houdt uitreksels bank bij)

- 26-27/05 Boomkickers/Kamsalamander (activiteit van Brughe die wordt opengesteld)
- kamp Arnout? ... wordt vervolgd
- Oktober Herptopologische studiedag

3.4 PWG

- 11 Maart mossentocht West-hoek
- varendeterminatie-avond wanneer?
- Kamp met Wout O. In Hoge Venen

3.5 KWG

- 19 maart Giant coast and sea-exploration
- 14-16/04 combi met VWG (NWG-week zie hoger)
- 23-31/08 Waddenkamp Terschelligen

3.6 VBWG

- Brecht stuurt nog mail ivm gaasvliegensoirée
- Kevin geeft soirée rond spin's 19 april
- 7/5 Dag LHB'tje
- 8 juli excursie Westhoek Kevin regelt dat met Tine!

3.7 ZWG

- 21/3 pluisavond
- 9/5 pluisavond
- 16/5 vleermuizen in Gent
- werkstudiekampje in fort haasdonk van 06/07-09/07 (data zwg) of 29/06-02/07 (data waasland)
- 9/9 Nacht vh zoogdier
- 26/9 vleermuizen in Gent
- 17/10 pluisavond
- 20-22/10 weekend in de Ardennen
- 14/12 pluisavond

3.8 Volgend jaar

- 12-15/04/2007 Groot NWG- tikweekend
- Klaas informeert station'eken

4 Faunadatabank

- Tomas zorgt ervoor dat er tekstje geschreven wordt (Joachim, Wout, Tine,...)

5 E-zine

- Esther neemt contact op met Iris en Dries en zorgt voor iets spetterends!

6 Varia

- Jaarverslagen iedere werkgroep maakt een overzicht van z'n activiteiten...

ADB → administratie → documenten

Doorsturen naar ans@jnm.be

- Bertram voor niet-JNM-leden ; 7,5 euro

Tomas vraagt hoe het nu loopt en overgang

- Paddo-brochure: NWG koopt er 150 aan! Worden verdeeld via winkel

- Leve het Kasten-systeem... 14 maart (de kasten worden nog eens op orde gesteld en aangepast voor uitleensysteem)

- VWG boeken komen naar het bondsec. (op 14 maart)

- Kalender in de Bertram voortaan uitneembaar?

Structuur van de NWG (2005)

NWG (nwg@jnm.be):

Voorzitter: Tomas Willems,

Secretaris: Brecht De Meulenaer,

Ping: Wout Opdekamp,

Redactie (Bertram): Jan Claes,

Pers en promo: Esther Castermans,

ARWG (arwg@jnm.be): Bert Willaert,

PWG (pwg@jnm.be): Esther Castermans,

KWG (kwg@jnm.be): Brecht De Meulenaer,

VBWG (vbwg@jnm.be): Kevin Lambeets,

VWG (vwg@jnm.be): Klaas Debusschere,

ZWG (zwg@jnm.be): Lies De Beelde,

Volgende Bertram

Deadline:
15 mei
2006

Teksten:

- liefst in doc
- zonder opmaak
- geen ingeplakte foto's

Foto's:

- liefst png, jpg
- indien je dat kan min. 300 dpi
- zo groot mogelijk

Je kan dit alles doorsturen naar bertram@jnm.be of Bertram, Kortijksepoortstraat 192, 9000 Gent.